***In Memoriam* Julien Vandiest – In de ogen der doden zal elke levende wel een treuzelaar zijn.**

door Harold van der Heijden

Vandaag bereikte me het trieste bericht dat ARVES' erelid Julien Vandiest (*15vi1919) op 91-jarige leeftijd is overleden. Een jaar of twee geleden ging het al niet zo goed met zijn gezondheid, maar hij wist er toch weer bovenop te komen. Ik zag zelfs nog recent enkele nieuwe studies van zijn hand deelnemen aan een paar toernooien.

Vandiest behoorde weliswaar niet tot de oprichters van ARVES, maar was vrijwel vanaf het begin één van de actiefste leden van onze vereniging. Hij bezocht menig bijeenkomst en schreef tientallen artikelen voor *EBUR*. Naast een uitmuntend eindspelstudiecomponist, daarover later meer, was hij man met vele talenten. Als filosoof was hij ook een liefhebber van wijsheden (aforismen). Zijn meest bekende wijsheid staat uiteraard in de titel van dit *in memoriam*. Andere voorbeelden: "Gewoonte is een passie die aan geheugenverlies lijdt" en "Verbeelding: geheugen van de toekomst". Nadat ik me jaren geleden tegenover hem eens liet ontvallen dat ik me ook wel interesseerde voor de moeder der wetenschappen (de filosofie) stuurde hij me diverse filosofische (wetenschappelijke en populairwetenschappelijke) artikelen van zijn hand.

Zijn artikelen voor *EBUR* waren altijd erg lezenswaardig. Niet in de laatste plaats vanwege zijn prachtige schrijfstijl. Een voorbeeld in verband met de nevenoplossingen die nogal een in zijn studies opdoken: "Het ligt voor de hand dat het afvalpercentage (HH: van nevenoplosbare studies) nog een stuk hoger ligt bij damesstudies. Dat heeft natuurlijk te maken met de grote actieradius en maximale bewegingsvrijheid van dames. Ook die houten ladies kunnen zich beroepen op Verdi ('Dona è mobile'), wanneer ze het in hun hoofd krijgen eens een andere weg op te gaan dan de door de componist voorgeschreven. En dan krijgen we te doen met hèt schrikbeeld van die laatste: een tweede winst- of remiseverloop, bekokstoofd door een voorheen niet ontwaarde nevenduivel" (*EBUR* no. 2 vi2005).

Tijdens een ARVES-bijeenkomst in het Max Euwe Centrum in Amsterdam op 17 mei 2003 (zie foto) wist Vandiest de aanwezige leden gedurende een betoog over de geschiedenis van de oude Grieken,

Turken en Romeinen en consequentie daarvan voor onze moderne tijd, zeer te boeien. Dat, in mijn herinnering ruim twee uur durende betoog, deed de toen al 83-jarige Vandiest geheel uit het hoofd….

Vandiest was sinds zijn actieve compositie-leven, vanaf 1948 tot nu, de keizer van het vakgebied van het eindspel dame en loper of paard tegen dame (al dan niet met pionnen). Dat is een vakgebied met de nodige teleurstellingen; veel cookhunters gaan er, helaas meestal niet ten onrechte, van uit dat zo'n studie nevenoplosbaar is. Het volgende voorbeeld, met een mooie serie stille zetten, is helemaal correct:

J. Vandiest
1e prijs *Szachy* 1985

Wit wint

1.Db5+ Kd8 2.Db8+ Ke7 3.De5+ Kd8 4.Lf5 Da2+ 5.Le6 Dd2 6.Dc5 g4 7.Kg7 g3 8.Lg4 Db2+ 9.Kg6 Db8 10.Lf5 g2 11.Kf6 Db2+ 12.Kf7 Db7+ 13.Kf8 g1D 14.Dd6+ en mat.

Dit soort eindspelen zijn voor veel eindspelstudieliefhebbers moeilijk te doorgronden. Zo wordt al snel gedacht dat de meeste van dit soort studies totaal geanticipeerd zouden zijn. Weliswaar heeft de Nederlander Carel Mann in het begin van de 20e eeuw dit territorium al uitvoerig verkend, en had Vandiest grote bewondering voor diens studies, maar toch borduurde de Belg uitvoerig op dat werk voort. Hij heeft me wel eens geprobeerd uit te leggen wat er aan thema's en tasks in dit vakgebied nog niet is gerealiseerd. Ik heb hem toen voorgesteld daar maar eens een uitvoerig artikel of boek over te schrijven, maar dat is er helaas niet meer van gekomen.
Wel heeft hij vorig jaar nog in eigen beheer een boek in kleine oplage uitgegeven ("*223 Eindspelstudies 1948-2009*").

In mijn database heb ik niet minder dan 564 studies (inclusief correcties en versies) van Julien Vandiest. Hij behoort daarmee tot de meest productieve componisten ooit.
Samen met zijn vrienden Roger Missiaen en Ignace Vandecasteele vormde hij gedurende een halve eeuw een trio dat bekend stond als de "drie Vlaamse musketiers".

Wij zullen Julien Vandiest niet licht vergeten. Hij was zeer intelligent en bijzonder aimabel; twee eigenschappen die lang niet altijd samengaan.

Julien Vandiest, ik dank u zeer voor uw eigen getreuzel. Het heeft ons medelevenden (in de letterlijke zin) heel veel opgeleverd. Hopelijk kunt u het nu (als dode) toch waarderen dat ik u qua treuzeltijd probeer te evenaren?